

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO
N U T A R I M A S

**DĖL VAIKO TEISIŲ APSAUGOS INSTITUCIJŲ SISTEMOS PERTVARKOS
KONCEPCIJOS PATVIRTINIMO**

2012 m. kovo 29 d. Nr. XI-1954
Vilnius

Lietuvos Respublikos Seimas, apsvarstęs darbo grupės, sudarytos Seimo valdybos 2010 m. lapkričio 19 d. sprendimu Nr. SV-S-948 „Dėl darbo grupės Vaiko teisių apsaugos institucijų sistemos pertvarkymo koncepcijai parengti sudarymo“, parengtą Vaiko teisių apsaugos institucijų sistemos pertvarkos koncepcijos projektą, n u t a r i a:

1 straipsnis.

Patvirtinti Vaiko teisių apsaugos institucijų sistemos pertvarkos koncepciją (pridedama).

2 straipsnis.

Pasiūlyti Lietuvos Respublikos Vyriausybei parengti Vaiko teisių apsaugos institucijų sistemos pertvarkos koncepcijos įgyvendinimo priemonių planą per šioje koncepcijoje nustatytą vaiko teisių apsaugos institucijų sistemos pertvarkos įgyvendinimo pirmojo etapo laikotarpį.

3 straipsnis.

Nutarimas įsigalioja nuo priėmimo.

SEIMO PIRMININKĖ

IRENA DEGUTIENĖ

VAIKO TEISIŲ APSAUGOS INSTITUCIJŲ SISTEMOS PERTVARKOS KONCEPCIJA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Vaiko teisių apsaugos institucijų sistemos pertvarkos koncepcija (toliau – Koncepcija) parengta vykdant Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2010 m. lapkričio 19 d. sprendimą Nr. SV-S-948 „Dėl darbo grupės vaiko teisių apsaugos institucijų sistemos pertvarkymo koncepcijai parengti sudarymo“.

2. Poreikis pertvarkyti vaiko teisių apsaugos institucijų sistemą, siekiant efektyviau spręsti vaiko teisių apsaugos srityje išsylančias problemas, turėti realius teisinius ir ekonominius veikimo svertus visoje šalyje, atlikti vaiko gerovės stebėseną, kaupti ir analizuoti statistinius duomenis, koordinuoti institucijų, kurių veikla susijusi su vaiko teisių apsauga, veiksmus, teikti metodinę pagalbą specialistams, yra nurodytas ir Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcijoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Seimo (toliau – Seimas) 2003 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. IX-1569 „Dėl vaiko gerovės valstybės politikos koncepcijos patvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. [52-2316](#)).

3. Pagrindinis vaiko teisių apsaugos institucijų sistemos pertvarkos objektas yra Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba) ir savivaldybių administracijų vaiko teisių apsaugos skyriai (tarnybos) (toliau – vaiko teisių apsaugos skyriai).

4. Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo (Žin., 1996, Nr. [33-807](#)) (toliau – Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymas) 59 straipsnyje ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Vyriausybė) 2003 m. vasario 6 d. nutarime Nr. 194 „Dėl vaiko teisių apsaugos valdymo srities priskyrimo Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai ir kitų ministerijų kompetencijos nustatymo“ (Žin., 2003, Nr. [15-611](#)) (toliau – Vyriausybės 2003 m. vasario 6 d. nutarimas Nr. 194) įtvirtintą ministerijų kompetenciją vaiko teisių apsaugos srityje ir pertvarkos įtaką ministerijų, dalyvaujančių formuojant pagrindinių vaiko teisių apsaugos politiką ir ją įgyvendinant, funkcijoms, Koncepcijoje pateikiamos pagrindinės nuostatos dėl Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, atsakingos už vaiko teisių apsaugos valdymą, taip pat Švietimo ir mokslo ministerijos, Sveikatos apsaugos ministerijos, Teisingumo ministerijos ir Vidaus reikalų ministerijos uždavinių, funkcijų, bendradarbiavimo ir veiklos koordinavimo vaiko teisių apsaugos srityje.

5. Vaiko teisių apsaugos institucijų pertvarka bus atliekama vykdomosios valdžios ir vietos savivaldos lygmenimis.

II. ESAMOS BŪKLĖS ANALIZĖ

6. Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 58 straipsnyje nustatyta, kad vaiko teisių apsaugą Lietuvos Respublikoje užtikrina valstybė ir jos institucijos, savivaldybių institucijos ir visuomeninės organizacijos, kurių veikla susijusi su vaiko teisių apsauga.

7. Pagal savo kompetenciją, nustatytą Lietuvos Respublikos Konstitucijoje (Žin., 1992, Nr. [33-1014](#)), Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme, kituose įstatymuose ir teisės aktuose, Seimas, Vyriausybė, ministerijos, prokuratūra, kitos valstybės institucijos rengia ir įgyvendina priemones vaiko teisių apsaugos ir jų gynimo srityje.

8. Vaiko teisių apsaugą savivaldybėse užtikrina atitinkamai savivaldybių institucijos, vaiko teisių apsaugos skyriai, nepilnamečių reikalų policijos pareigūnai, taip pat mokyklos ir

kitos institucijos, kurios rengia ir įgyvendina vaiko teisių apsaugos, vaiko teisių pažeidimų prevencijos priemonės.

9. Vyriausybė, vadovaudamasi Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 59 straipsniu, vaiko teisių apsaugos ir jų gynimo srityje rengia ir teikia Seimui svarstyti įstatymų ir kitų teisės aktų projektus, tvirtina programas, nustatyta tvarka priskiria vienos ministerijos kompetencijai vaiko teisių apsaugos valdymo sritį ir nustato kitų ministerijų kompetenciją.

10. Vyriausybės 2003 m. vasario 6 d. nutarimu Nr. 194 vaiko teisių apsaugos valdymo sritis yra priskirta Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai.

11. Vyriausybės 2003 m. vasario 6 d. nutarime Nr. 194 nurodyta, kad Švietimo ir mokslo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Teisingumo ministerija taip pat dalyvauja formuojant vaiko teisių apsaugos politiką, įgyvendina ją kiekvienos ministerijos kompetencijai priskirtoje srityje ir atlieka kitas teisės aktuose nustatytas funkcijas vaiko teisių apsaugos srityje.

12. Šios koncepcijos 11 punkte nurodytų ministerijų nuostatuose pasigendama išsamesnio ministerijų įgaliojimų vaiko teisių apsaugos srityje ir dalyvavimo formuojant bei įgyvendinant vaiko teisių apsaugos politiką reglamentavimo.

13. Vyriausybės 2003 m. vasario 6 d. nutarime Nr. 194 nurodyta, kad Socialinės apsaugos ir darbo ministerija:

13.1. formuoja ir įgyvendina vaiko teisių apsaugos politiką;

13.2. kartu su kitomis valstybės ir savivaldybių institucijomis ir įstaigomis užtikrina tinkamą vaiko teisių apsaugą;

13.3. organizuoja valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų bendradarbiavimą vaiko teisių apsaugos srityje;

13.4. kaupia, sistemina ir analizuoja valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų pateiktą informaciją vaiko teisių apsaugos klausimais;

13.5. teikia pagal kompetenciją valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms metodinę paramą vaiko teisių apsaugos klausimais;

13.6. koordinuoja ir rengia ataskaitas apie tai, kaip Lietuvoje vykdomos ministerijos kompetencijai priskirtos Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartys vaiko teisių apsaugos klausimais, ir teikia šias ataskaitas tarptautinėms organizacijoms;

13.7. rengia ir įgyvendina vaikų socialinės apsaugos tobulinimo programas.

14. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija kartu su Sveikatos apsaugos ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija, Teisingumo ministerija ir Vidaus reikalų ministerija rūpinasi vaikams teikiamų paslaugų prieinamumu.

15. Įgyvendinant Vyriausybės 2005 m. vasario 17 d. nutarimu Nr. 184 „Dėl vaiko gerovės valstybės politikos strategijos ir jos įgyvendinimo priemonių 2005–2012 metų plano patvirtinimo“ (Žin., 2005, Nr. [25-802](#)) patvirtinto Vaiko gerovės valstybės politikos strategijos įgyvendinimo priemonių 2005–2012 metų plano 2.1 priemonę, Vyriausybės 2003 m. vasario 6 d. nutarimo Nr. 194 2.1.2 punkto nuostatą ir siekiant pagerinti valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų veiklos koordinavimą, jų bendradarbiavimą su nevyriausybėmis organizacijomis ir teisės aktų, susijusių su vaiko gerove, įgyvendinimą, socialinės apsaugos ir darbo ministro 2005 m. birželio 21 d. įsakymu Nr. A1-176 (Žin., 2005, Nr. [79-2881](#)) sudaryta Tarpžinybinė vaiko gerovės taryba.

16. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija savo uždavinius ir funkcijas vaiko teisių apsaugos srityje įgyvendina per savo struktūrinius padalinius ir Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybą.

17. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybai pavesta užtikrinti vaiko teisių apsaugos priemonių įgyvendinimą, organizuoti įvaikinimą Lietuvos Respublikos piliečiams ir užsieniečiams Lietuvos Respublikoje, organizuoti atstovavimo vaiko teisėms ir jo teisėtiems interesams teismuose sistemos įgyvendinimą, organizuoti vaiko teisių apsaugos skyrių specialistų kvalifikacijos tobulinimą ir globėjų (rūpintojų) bei tėvų rengimą.

18. Įgyvendindama jai pavestus uždavinius, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba:

18.1. įgyvendina vaiko teisių apsaugos priemones;

18.2. gina vaiko teises ir teisėtus interesus (ir atstovauja jiems) valstybės ir savivaldybių institucijose ir įstaigose, nevyriausybiniuose organizacijose ir kitose įstaigose;

18.3. pagal kompetenciją koordinuoja vaiko teisių apsaugos skyrių darbą, teikia jiems metodinę paramą vaiko teisių apsaugos praktinio įgyvendinimo klausimais ir organizuoja šių skyrių specialistų kvalifikacijos tobulinimą;

18.4. užtikrina įvaikinimą reglamentuojančių Lietuvos Respublikos teisės aktų ir Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių nuostatų vykdymą, priima sprendimus dėl įgaliojimų užsienio valstybių institucijoms veikti vykdant tarptautinį įvaikinimą Lietuvos Respublikoje;

18.5. organizuoja specialistų, atliekančių vaiko globėjų (rūpintojų) bei tėvių pasirengimo globoti (rūpintis) ir įvaikinti patikrinimą, mokymą ir atestavimą;

18.6. renka, kaupia, analizuoja ir saugo informaciją, susijusią su pavestų funkcijų atlikimu (apie vaikus, įvaikinimą, globą ir kt.);

18.7. atlieka kitas Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų jai nustatytas funkcijas.

19. Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo (Žin., 1994, Nr. [55-1049](#); 2008, Nr. [113-4290](#)) 7 straipsnio 22 punkte nustatyta, kad valstybė vaiko teisių apsaugos funkciją perduoda savivaldybėms.

20. Savivaldybių administracijų struktūriniai padaliniai – vaiko teisių apsaugos skyriai – pagrindinės institucijos, įgyvendinančios vaiko teisių apsaugos politikos priemones ir užtikrinančios vaiko teisių apsaugą savivaldybių, kuriose jos veikia, teritorijose.

21. Šiuo metu Lietuvos Respublikoje veikia 60 vaiko teisių apsaugos skyrių. Šiuose skyriuose dirba 310 valstybės tarnautojų, kuriems darbo užmokestis mokamas iš valstybės biudžeto skiriamos tikslinės dotacijos savivaldybėms. 28 pareigybės finansuojamos iš atitinkamos savivaldybės biudžeto lėšų.

22. Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. liepos 3 d. įsakymu Nr. A1-193 (Žin., 2006, Nr. [80-3170](#); 2008, Nr. [74-2909](#)) patvirtintos Valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti skirtų lėšų apskaičiavimo metodikos 12.1 punkte nustatyta, kad vienam vaiko teisių apsaugos skyriaus valstybės tarnautojui turi tekti ne daugiau kaip 2 500 vaikų. Tik penkiolikoje savivaldybių vaikų skaičius, tenkantis vienam vaiko teisių apsaugos skyriaus valstybės tarnautojui, neviršija nustatyto skaičiaus. Alytaus miesto, Alytaus rajono, Anykščių rajono, Kazlų Rūdos savivaldybėse vienam vaiko teisių apsaugos skyriaus valstybės tarnautojui tenka per 3 000 vaikų. Septyniose savivaldybėse vaiko teisių apsaugos skyriai nėra tiesiogiai pavaldūs savivaldybės administracijos direktoriui, o įeina į savivaldybių departamentų ar skyrių sudėtį ir turi vaiko teisių apsaugos tarnybos pavadinimą.

23. Vaiko teisių apsaugos skyrių veiklos tikslai ir uždaviniai išsamiai apibrėžti Vyriausybės 2009 m. gruodžio 2 d. nutarimu Nr. 1593 (Žin., 2002, Nr. [120-5415](#); 2009, Nr. [145-6437](#)) patvirtintuose Bendruosiuose vaiko teisių apsaugos skyrių nuostatuose.

24. Svarbiausi savivaldybių vaiko teisių apsaugos skyrių uždaviniai:

24.1. užtikrinti visų tos savivaldybės teritorijoje gyvenančių vaikų teisių ir jų teisėtų interesų apsaugą;

24.2. organizuoti likusių be tėvų globos vaikų teisių ir jų teisėtų interesų apsaugą;

24.3. teikti metodinę paramą, konsultacijas, spręsti kitas vaiko teisių ir jo teisėtų interesų apsaugos problemas;

24.4. teikti atitinkamoms valstybės, savivaldybių institucijoms ir įstaigoms pasiūlymus dėl vaiko teisių ir teisėtų interesų apsaugos, vaiko globos (rūpybos) ir teisių pažeidimų prevencijos gerinimo tos savivaldybės teritorijoje.

25. Iš esmės visos vaiko teisių apsaugos skyrių funkcijos yra nurodytos Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse (Žin., 2000, Nr. [74-2262](#)), Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekse (Žin., 2002, Nr. [36-1340](#)), Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse (Žin., 2000, Nr. [89-2741](#)), Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekse (Žin., 2002, Nr. [37-1341](#)), Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir

vidutinės priežiūros įstatyme (Žin., 2007, Nr. [80-3214](#); 2010, Nr. [157-7969](#)) ir kituose teisės aktuose.

26. Pagrindinės vaiko teisių apsaugos skyrių funkcijos įgyvendinant jiems nustatytus uždavinius yra vaiko teisių apsaugos savivaldybės teritorijoje vykdymas, vaiko globos (rūpybos) organizavimas ir priežiūra, taip pat kitos su vaiko globos (rūpybos) nustatymu susijusios funkcijos, įvaikinimo organizavimas, atstovavimas vaiko teisėms ir teisėtiems interesams ir jų gynimas įstatymų nustatytais atvejais ir tvarka teismuose ir teisėsaugos institucijose, dalyvavimas vaiko teisių apsaugos procese, vykdamas neturtinio pobūdžio sprendimus vaiko atžvilgiu, vaiko teisių ir teisėtų interesų apsaugos priemonių įgyvendinimas, pasiūlymų dėl vaiko teisių apsaugos, vaiko globos (rūpybos) ir įvaikinimo gerinimo teikimas ir kitos funkcijos.

27. Vaiko teisių apsauga finansuojama iš valstybės biudžeto lėšų, skiriant savivaldybėms tikslines dotacijas vaikų ir jaunimo teisių apsaugos funkcijoms atlikti. Vaikų ir jaunimo teisių apsaugos funkcijoms atlikti 2009 m. buvo skirta 16 813,5 tūkst. litų, 2010 m. – 14 598,1 tūkst. litų, 2011 m. – 15 230,1 tūkst. litų.

28. Priimant sprendimą dėl Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos įsteigimo buvo siekiama, kad ši institucija taptų centrine vaiko teisių apsaugos institucija, kuri, sprendama vaiko ir šeimos problemas, ne tik įgyvendintų vaiko gerovės stebėseną, analizuotų ir koordinuotų įvairių institucijų veiksmus vaiko teisių apsaugos srityje, teiktų metodinę pagalbą specialistams, bet ir turėtų realias veikimo priemones.

29. Pastangos užtikrinti tinkamą esamos sistemos funkcionavimą ir valstybinės (valstybės perduotos savivaldybėms) vaiko teisių apsaugos funkcijos įgyvendinimą kai kuriose savivaldybėse laukiamų rezultatų nedavė.

30. Vaiko teisių apsaugos padėties Lietuvos Respublikoje analizė rodo, kad ypač aktualios visų vaiko teisių apsaugos sistemą sudarančių institucijų funkcijų įgyvendinimo, veiklos darnos, koordinavimo, bendradarbiavimo, administravimo, metodinio vadovavimo trūkumo problemos ir institucijų, kurioms vaiko teisių apsauga yra papildoma funkcija, formalus požiūris į vaiko teisių ir jo teisėtų interesų apsaugą.

31. Pagrindinės priežastys, lemiančios vaiko teisių apsaugos problemas ir vaiko teisių apsaugos skyrių veiklos nepakankamą efektyvumą, yra:

31.1. dažnai pasitaikantys vaiko teisių apsaugos skyrių, kaip vaikus ginančios ir jų interesams atstovaujančios institucijos, ir savivaldybių administracijų ir (ar) kitų jų padalinių nuomonių ir pozicijų skirtumai (pvz., iškeldinimas iš socialinio būsto, vaiko paėmimas iš šeimos, paslaugų teikimas vaikui ir šeimai, globos nustatymas ir kt.);

31.2. skirtinga tų pačių klausimų sprendimo praktika savivaldybėse;

31.3. nepakankama specialistų kvalifikacija;

31.4. didelis specialistų darbo krūvis;

31.5. metodinio vadovavimo trūkumas;

31.6. neproporcingas funkcijų ir galimybių jas atlikti santykis;

31.7. veiksmų, sprendžiant konkrečias problemas, koordinavimo trūkumas;

31.8. nuolat mažėjantis specialistų skaičius ir finansavimas;

31.9. nepakankama paslaugų pasiūla vaikui ir jo šeimai.

32. Šios koncepcijos 31 punkte išvardytas problemas taip pat lemia ir skirtingas vaiko teisių apsaugos institucijų pavaldumas ir savivaldybių administracijų (įskaitant ir vaiko teisių apsaugos skyrius) veiklos organizavimo ypatumai.

III. VAIKO TEISIŲ APSAUGOS INSTITUCIJŲ SISTEMOS PERTVARKOS TIKSLAS IR PRINCIPAI

33. Šia vaiko teisių apsaugos institucijų sistemos pertvarka siekiama suformuoti nuoseklią ir koordinuotą vaiko teisių apsaugos institucijų sistemą, užtikrinančią tinkamą vaiko teisių ir jo teisėtų interesų apsaugą ir jų atstovavimą.

34. Vadovaujantis Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijoje (Žin., 1995, Nr. 60-1501) įtvirtintomis vaiko teisėmis ir Europos Sąjungos valstybių narių įsipareigojimais, siekiant užtikrinti nustatytą vaiko teisių įgyvendinimą, nustatomi šie pagrindiniai vaiko teisių apsaugos institucijų sistemos tobulinimo principai:

34.1. įstatymo viršenybės – vaiko teisių apsaugos institucijų sistemos pertvarka atliekama vadovaujantis Lietuvos Respublikos Konstitucija, Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis ir susitarimais, Lietuvos Respublikos įstatymais, kitais teisės aktais, teisės principais;

34.2. vaiko teisių ir jo teisėtų interesų prioriteto – priimant sprendimus ar imantis bet kokių veiksmų, susijusių su vaiku, atsižvelgiama į jų poveikį vaiko teisėtiems interesams;

34.3. racionalumo ir tikslingumo – sprendimai dėl vaiko teisių apsaugos institucijų sistemos tobulinimo priimami tik konkrečios analizės pagrindu įvertinus galimas teigiamas ir neigiamas jų pasekmes;

34.4. proporcingumo – vaiko teisių apsaugos institucijų sistemos tobulinimo įgyvendinimo priemonės turi atitikti būtinus ir pagrįstus tinkamos vaiko teisių apsaugos tikslus;

34.5. efektyvumo – formuojant vaiko teisių apsaugos institucijų sistemą, funkcijos paskirstomos taip, kad jos būtų atliekamos efektyviausiai;

34.6. subsidiarumo – vaiko teisių apsaugos institucijų sprendimai turi būti priimami ir įgyvendinami tuo lygiu, kuriuo jie yra efektyviausi;

34.7. bendradarbiavimo – valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, atlikdamos su vaiko teisių apsauga susijusias funkcijas, prireikus teikia viena kitai reikalingą informaciją ir kitokią pagalbą.

IV. VAIKO TEISIŲ APSAUGOS INSTITUCIJŲ PERTVARKOS KRYPTYS

35. Siekiant pašalinti Konceptijos 31 punkte nurodytas priežastis, lemiančias vaiko teisių apsaugos problemas ir vaiko teisių apsaugos skyrių veiklos nepakankamą efektyvumą, taip pat siekiant Konceptijos 33 punkte nurodyto tikslo, perskirstomos valstybės ir savivaldybių institucijų atliekamos, su vaiko gerove ir vaiko teisių apsauga susijusios funkcijos, tobulinamas šių funkcijų administravimas, paliekant vaiko teisių apsaugą kaip valstybinę (valstybės perduotą savivaldybėms) funkciją.

36. Vaiko teisių apsaugos institucijų sistemos pertvarka bus atliekama šiomis kryptimis:

36.1. aiškiai apibrėžiami ministerijų ir kitų valstybės institucijų, susijusių su vaiko teisių apsauga, uždaviniai, funkcijos, vieta valstybės institucijų sistemoje, nustatomos konkrečios atsakomybės ribos;

36.2. sustiprinamos vaiko teisių apsaugos sistemos valdymo ir kontrolės funkcijos:

36.2.1. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija:

36.2.1.1. kontroliuoja ir koordinuoja vaiko teisių apsaugos politikos įgyvendinimą;

36.2.1.2. organizuoja priskirtos vaiko teisių apsaugos funkcijos įgyvendinimą ir kontrolę;

36.2.1.3. nustato specialius reikalavimus vaiko teisių apsaugos skyrių valstybės tarnautojams;

36.2.1.4. rengia įstatymų įgyvendinamuosius teisės aktus, dokumentų formas, savivaldybėms privalomas vykdyti metodines rekomendacijas dėl įstatymų įgyvendinimo;

36.2.1.5. kontroliuoja lėšų poreikio priskirtoms vaiko teisių apsaugos ir asmens (šeimos) socialinių paslaugų funkcijoms, finansuojamoms iš valstybės biudžeto specialių tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams, savivaldybėse nustatymą, lėšų skyrimą ir jų panaudojimą;

36.2.1.6. socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka įgaliotas atstovas dalyvauja pretendentų į vaiko teisių apsaugos skyriaus vedėjo pareigas konkurso komisijos darbe;

36.2.1.7. tobulina socialinių paslaugų, teikiamų šeimai ir vaikui, teisinę bazę;

36.2.1.8. peržiūri vaiko globos ir įvaikinimo organizavimo sistemą. Teisės aktais nustato aiškius vaiko teisių apsaugos skyrių tam tikrų veiksmų atlikimo terminus, procedūras, priežiūros mechanizmą, atsakomybę;

36.2.2. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba:

36.2.2.1. kontroliuoja jos kompetencijai priskirtų įstatymų įgyvendinimą;

36.2.2.2. koordinuoja vaiko teisių apsaugos skyrių veiklą, teikia metodinę paramą, įskaitant vizitus į vaiko teisių apsaugos skyrius, vaikų globos institucijas ir kitas įstaigas bei institucijas;

36.2.2.3. prižiūri, kaip savivaldybių administracijose įgyvendinami Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos parengti įstatymų įgyvendinamieji teisės aktai;

36.2.2.4. formuoja vienodą vaiko teisių apsaugos skyrių veiklos praktiką, rengdama su vaiko teisių apsauga susijusių klausimų sprendimo apžvalgas;

36.2.2.5. įstatymų nustatytais atvejais atstovauja vaikui teisme (kai kyla ginčai tarp kelių vaiko teisių apsaugos skyrių, atstovaujančių vaikui, kitais sudėtingais atvejais);

36.2.2.6. turi įstatymų suteiktą teisę savo iniciatyva įstoti į teisme nagrinėjamą bylą ir pateikti išvadą dėl ginčo arba pareikšti ieškinį viešajam interesui ginti;

36.2.2.7. savivaldybių administracijų prašymu ar kilus ginčui tarp jų dėl vaiko teisių apsaugos priemonių įgyvendinimo, teikia išvadas savivaldybių administracijoms;

36.2.2.8. sudaro ir prižiūri valstybinį vaiko apsaugos registrą;

36.2.2.9. teikia motyvuotą rašytinę nuomonę savivaldybės administracijos direktoriui apie vaiko teisių apsaugos skyriaus valstybės tarnautojų tarnybinę veiklą (jeigu nustatomi esminiai veiklos trūkumai ar pažeidimai, gali teikti motyvuotą nuomonę dėl valstybės tarnautojo atitikties einamoms pareigoms);

36.2.2.10. apie jos kompetencijai priskirtų įstatymų pažeidimus informuoja atitinkamos savivaldybės administracinę priežiūrą atliekančią Vyriausybės atstovą ir Socialinės apsaugos ir darbo ministeriją;

36.3. peržiūrima savivaldybių institucijų kompetencija:

36.3.1. savivaldybės institucijos:

36.3.1.1. užtikrina tinkamą valstybinės (valstybės perduotos savivaldybėms) vaiko teisių apsaugos funkcijos atlikimą ir šiai funkcijai atlikti skirtų lėšų panaudojimą (įstatymais nustatant atsakomybės už šios nuostatos nesilaikymą galimybę);

36.3.1.2. tvirtina vaiko teisių apsaugos skyrių struktūrą, vadovaudamosi Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nustatytais pareigybių skaičiaus šiame skyriuje nustatymo kriterijais;

36.3.1.3. atsižvelgdamos į Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nustatytus specialiuosius kvalifikacinius reikalavimus, užtikrina kvalifikuotų specialistų įdarbinimą vaiko teisių apsaugos skyriuose, jų kvalifikacijos tobulinimą;

36.3.1.4. organizuoja savivaldybės administracijos struktūrinių padalinių bendradarbiavimą, bendradarbiauja su kitų savivaldybių, valstybės institucijomis ir įstaigomis bei nevyriausybiniėmis organizacijomis vaiko gerovės srityje (pvz., suteikiant savivaldybių administracijų vaiko gerovės komisijoms daugiau funkcijų);

36.3.1.5. tobulina socialinių paslaugų teikimo šeimai ir vaikui sistemą savivaldybėje;

36.3.1.6. tobulina savivaldybės administracijos padalinių bendradarbiavimą;

36.3.1.7. skatina bendruomenės veiklą teikiant pagalbą šeimai ir vaikui;

36.3.1.8. steigia mobilies tarnybas, turinčias teisę paaimti vaiką iš tėvų ar kitos jo buvimo vietos;

36.4. tobulinama vaiko teisių apsaugos skyrių struktūra:

36.4.1. įstatymais nustatoma, kad vaiko teisių apsaugos skyrius yra savivaldybės administracijos struktūrinis padalinys, nesantis kitame savivaldybės administracijos struktūriniame padalinyje;

36.4.2. vaiko teisių apsaugos skyriui įstatymais suteikiamas vaiko gerovę savivaldybėje

koordinuojančio ir įgyvendinančio savivaldybės administracijos struktūrinio padalinio statusas;

36.4.3. vaiko teisių apsaugos skyriuose didinamas pareigybių skaičius, ypač pareigybių, kurioms reikalingas teisės, socialinio darbo, socialinės pedagogikos ar psichologijos krypties išsilavinimas (nuosekliai siekiant, kad vienam specialistui tektų ne daugiau kaip 2 000 vaikų);

36.4.4. stiprinama vaiko teisių apsaugos skyrių materialinė bazė;

36.5. įstatymais nustatomos pagrindinės vaiko teisių apsaugos skyrių atliekamos funkcijos:

36.5.1. vaiko teisių apsaugos skyriai:

36.5.1.1. valdo ir tvarko pagrindinę informaciją apie vaiko gerovės ir vaiko teisių apsaugos būklę savivaldybėje ir teikia siūlymus savivaldybės administracijos direktoriui dėl jos tobulinimo;

36.5.1.2. priima sprendimus ar rekomendacijas dėl individualių vaiko teisių apsaugos atvejų, koordinuoja jų įgyvendinimą savivaldybėje. Priimti sprendimai turi būti vykdomi ir savivaldybės administracijos direktoriaus nekeičiami;

36.5.1.3. įstatymų nustatytais atvejais atlieka vaiko atstovo pagal įstatymą funkcijas (kai yra vaiko teisių pažeidimų arba vaiko tėvai (globėjai) negali ar netinkamai atstovauja vaikui);

36.5.1.4. gali kreiptis į Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybą dėl išvados (rekomendacijos) dėl vaiko apsaugos priemonių įgyvendinimo;

36.5.1.5. teisės aktų nustatyta tvarka teikia Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybai informaciją apie vaiko teisių apsaugos padėtį savivaldybėje;

36.5.1.6. atsisakoma šiuo metu savivaldybių vaiko teisių apsaugos skyriams priskirtų funkcijų, susijusių su vaiko atstovavimu, kai vaiko interesams tinkamai atstovauja vaiko atstovai pagal įstatymą, taip pat funkcijų, kurių atlikimas yra priskirtinas kitiems savivaldybių administracijų struktūriniams padaliniams;

36.5.1.7. išsprendžiamas vaiko teisių apsaugos skyrių darbo laiko klausimas.

V. GALIOJANČIŲ TEISĖS AKTŲ PAKEITIMO IR NAUJŲ TEISĖS AKTŲ PRIĖMIMO POREIKIS

37. Įgyvendinant šią koncepciją, atliekama teisės aktų, reglamentuojančių vaiko teisių apsaugos institucijų veiklą, ir kitų su šių institucijų atliekamomis funkcijomis susijusių teisės aktų analizė ir įvertinamas teisės aktų keitimo ir naujų teisės aktų priėmimo poreikis.

38. Parengiami ir priimami teisės aktai, susiję su atliekama vaiko teisių apsaugos institucijų sistemos pertvarka.

VI. KONCEPCIJOS ĮGYVENDINIMAS

39. Koncepcijoje numatyta pertvarka bus atliekama vadovaujantis Vyriausybės nutarimu patvirtintu Vaiko teisių apsaugos institucijų sistemos pertvarkos koncepcijos įgyvendinimo priemonių planu.

40. Koncepcijos įgyvendinimą koordinuoja Vyriausybė.

41. Lėšos Koncepcijai įgyvendinti skiriamos iš valstybės biudžeto. Lėšos, atsižvelgiant į finansines valstybės galimybes, numatomos rengiant Lietuvos Respublikos atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektą ir Valstybės investicijų programą.

42. Vaiko teisių apsaugos institucijų sistemos pertvarka atliekama keturiais etapais:

42.1. **pirmasis etapas** (2012 m. II ketvirtis) – įvertinamas teisės aktų keitimo ir naujų teisės aktų priėmimo poreikis, įvertinama žmoniškųjų išteklių padėtis Socialinės apsaugos ir darbo ministerijoje, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyboje ir vaiko teisių apsaugos skyriuose, parengiamas ir patvirtinamas Vaiko teisių apsaugos institucijų sistemos pertvarkos koncepcijos įgyvendinimo priemonių planas, rengiami ir derinami šios koncepcijos

įgyvendinamųjų įstatymų projektai;

42.2. **antrasis etapas** (2012 m. II–III ketvirčiai) – priimami šiai koncepcijai įgyvendinti reikalingi įstatymai, rengiami įstatymų įgyvendinamieji teisės aktai, planuojamas ir apskaičiuojamas pertvarkytai vaiko teisių apsaugos institucijų sistemai 2013 m. reikalingų lėšų poreikis, planuojami reikalingi papildomi žmogiškieji ištekliai;

42.3. **trečiasis etapas** (2012 m. IV ketvirtis) – Lietuvos Respublikos 2013 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių įstatyme skiriamos reikalingos lėšos pertvarkytai vaiko teisių apsaugos institucijų sistemai funkcionuoti;

42.4. **ketvirtasis etapas** (nuo 2013 m. sausio 1 d.) – pradedama įgyvendinti pertvarkyta vaiko teisių apsaugos institucijų sistema. Įsteigiamos papildomos pareigybės vaiko teisių apsaugos institucijose, atliekami kiti reikalingi struktūriniai pokyčiai, gerinamas vaiko teisių apsaugos skyrių aprūpinimas kompiuterine ir kita organizacine technika.

43. Šios koncepcijos ir jos įgyvendinimo priemonių plano parlamentinę kontrolę atlieka Seimo Socialinių reikalų ir darbo komitetas.
